

gideon
samson
over
schrijven:

'MET TAAL KAN ALLES'

GIDEON SAMSON (29)...

BRACHT zijn eerste boek (*Niks zeggen!*) uit toen hij 22 was en won er gelijk een Vlag en Wimpel mee.

WAS op zijn 25ste de jongste winnaar ooit van de Zilveren Griffel (voor *Ziek*, over een ernstig ziek meisje, dat alles bijhoudt in haar schrijfschrift).

WAS bijna profvoetballer geworden.

DOET vooral wat hij leuk vindt. Schrijven dus! Maar ook: fluiten als scheidsrechter bij amateurvoetbal en daar weer columns over schrijven.

WOONT samen met zijn vriendin - en een heel grote kast vol boeken - in Amsterdam.

KOOS zelf de achternaam 'Samson'. Hij vond zijn eigen achternaam niet handig. Hij is er nu zo aan gewend dat hij uitgevers vaak zelfs belt als 'Gideon Samson'.

DENKT bij elk boek: 'ik ben helemaal verkeerd bezig, hoe nu verder?' Waarna het altijd weer goedkomt ☺.

HEEFT het nieuwste slashboek geschreven: *Overspoeld*. Gebaseerd op het verhaal van Julius 't Hart, die op zijn 18de de tsunami in Sri Lanka meemaakte.

Gideon Samson laat zich bij het schrijven graag verrassen door zijn personages: het verhaal gaat soms anders dan hij zelf verwacht. Dat maakt zijn boeken ook zo spannend! Want wat als het meisje over wie hij schrijft opeens bedenkt dat het haar 'wel lachen lijkt' om haar eigen begrafenis mee te maken, zoals in 'Zwarte zwaan'?

JE KON VOETBALLER WORDEN, MAAR WERD LIEVER SCHRIJVER. WAS DAT LASTIG?

'Nee. Ontdekken dat iets niet voor jou is, kan ook heel waardevol zijn. We denken dan vaak: o, dan verspil ik mijn tijd. Maar dat is niet zo. Ook als ik een jaar aan een boek schrijf dat niets wordt, heeft het zin gehad. Ik ben dan toch weer gegroeid, heb van alles ontdekt. Met voetbal was het hetzelfde. Ik heb van mijn 16de tot mijn 18de een keiharde tijd gehad bij de jeugdopleiding van een profclub. Daarna wist ik: prof voetballen is het niet voor mij. Hartstikke goed, want daardoor wist ik dat schrijven het wel was! Ik denk dat ik ook altijd wel heb geweten dat ik schrijver 'ben'. Ik was er als kleine jongen al heel serieus mee bezig.'

WAT VIND JE ZO LEUK AAN SCHRIJVEN?

'Van alles! Taal is voor mij heel belangrijk. Met taal kan alles. Bij het schrijven ben je de baas over elke zin en elk woord. Je kunt mensen dingen laten doen, laten zeggen, niet laten zeggen, laten voelen of denken,

gewoon door de juiste woorden te gebruiken, of niet te gebruiken. Het is een soort puzzel. Alleen moet je hem zelf nog maken. En de stukjes liggen nog niet eens vast. Maar dat maakt het zo ontzettend leuk. En het allerleukste is: iets zeggen zonder het te zeggen...'

HOE DOE JE DAT: IETS ZEGGEN, MAAR OOK WEER NIET?

'Dat noemen ze ook wel *show, don't tell* (laat het zien, maar vertel het niet). Je kunt opschrijven dat iemand boos is: Pietje is boos. Maar je kunt ook zo over hem schrijven dat er nergens staat dat hij boos is, terwijl je als lezer wel denkt: jeeeeeh, die is boos! Doordat je Pietje iets raars laat zeggen of doen, bijvoorbeeld. Ik zeg ook zelden tegen mensen dat ik boos ben, maar

ik kan me wel opeens heel lullig gaan gedragen. Als schrijver kun je dat gebruiken. Dan wordt een boek geloofwaardig. Dat vind ik heel belangrijk: dat lezers geloven wat er staat.'

HOE BEDENK JE DE ONDERWERPEN VOOR JE BOEKEN? ZIJN HET VAAK DINGEN DIE JOU ZELF ZIJN OVERKOMEN?

'Nee, mensen denken dat wel. Soms komt iets wel uit mijn leven, maar daar speel je mee.

Met je hoofd boven water gaat bijvoorbeeld over een 9-jarige jongen die, net als ik vroeger, bang voor water is. Verder is alles verzonnen. Ideeën kunnen ook overal vandaan komen. Van tv, van iets wat ik hoor en waar ik zelf op verder fantaseer. Heel vaak waaien ze gewoon bij mij binnen. Zoals met *Zwarte zwaan*. Opeens dacht ik op de fiets: een meisje dat op haar eigen begrafenis wil zijn... En ik wist meteen: dit is iets groots! Ik ben daarna van alles op gaan schrijven: oké, wat als een meisje dat wil? Hoe kan ze dat voor elkaar krijgen? Dan moet ze verdwijnen... maar hoe? Ze heeft hulp nodig, van een vriendin. Ze moeten het samen doen... Daarmee had ik het begin.'

HOE GA JE NA ZO'N EERSTE IDEE VERDER?

'Ik schrijf op gevoel. Je hebt schrijvers die van tevoren al het hele verhaal bedenken. Maar ik ontdek al schrijvende waar ik het over wil hebben. Met *Zwarte zwaan* heb ik die twee meisjes – in mijn verbeelding – naast elkaar op een bankje gezet en laten praten. Om te kijken wat er gebeurde. Je voelt terwijl je schrijft namelijk al heel snel of personages 'leven'. Dan is het net of ik er niet meer bij ben en de zinnen bedenken. Het is alsof ze daar gewoon zitten en ik in de bosjes aantekeningen maak. Ze worden hun eigen persoon. En ze kunnen dan zelfs mij nog verrassen. Dat was bij dit boek ook.'

DAN WIL JE NOOIT MEER OPHOUDEN...

'Ja, net zoals bij lekker sporten. Dan wil je maar door. Je wordt een beetje uit je stoel getild. En dan zijn er altijd nog momenten dat ik vastloop en weken uit het raam zit te turen. Inmiddels weet ik dat dat bij schrijven hoort. Bij *Zwarte zwaan* is een van de meisjes, Rifka, heftig. Ze kan heel grof en raar uit de hoek komen. Dingen krijgen op een gegeven moment ook een onvoorzien wending. Toen ik dat voelde, wilde ik bijna niet meer verder schrijven. Maar het verhaal wilde gewoon die kant op. Ik kon niet anders.'

Zie ook: gideonsamson.nl

TIPS VAN GIDEON voor als je zelf wilt schrijven:

- 1. Kijk of je hetzelfde met minder woorden kunt vertellen.** Als je de woorden niet nodig hebt, gebruik ze dan ook niet. Dan wordt het veel interessanter om te lezen.
- 2. Benoem niet alles (hij is boos, zij is verdrietig).** Bedenk eerst eens hoe je zelf doet als je bijvoorbeeld boos bent, of verdrietig, of heel erg verliefd. Wat zeg je dan? Misschien doe je wel iets heel stoms? Gebruik zo iets. Dat maakt het leuk en herkenbaar.
- 3. Plant zaadjes, zodat je later een bloem kunt laten zien.** Stel, je laat je hoofdpersoon op blz. 153 met een mes zwaaien, dan kun je dat mes al op blz. 21 in het verhaal brengen. Maar op zo'n manier dat de lezer nog niet snapt waar het heen gaat. Dan hou je het spannend.
- 4. Onthoud: jij bent de baas.** Je hoeft niet vanaf blz. 1 door te schrijven tot het einde. Je kunt teruggaan, dingen toevoegen, eruit halen. Of eerst het einde schrijven en dan pas het verhaal.
- 5. Wees niet bang om te schrappen.** Denk nooit: wat zonde. Je kunt het altijd bewaren. Elk woord dat je geschreven hebt is goed geweest, ook al kon je het niet gebruiken.

Fragment uit: ZWARTE ZWAAN

We zitten in de klas. Het is maandag. Op maandag doen we altijd geschiedenis van Nederland. Vandaag gaat het over de ontvoering van Freddy Heineken. In het boek dat we gebruiken staat helemaal niks over hem, maar meester Paul zegt dat alles wat over bier gaat belangrijk is. En dat het een heel spannend verhaal is. Hij vertelt dat meneer Heineken de baas van de bierfabriek was. Iedereen dronk dat bier. Nog steeds trouwens. Daarom was die meneer schatrijk. En daarom waren er een paar mannen die hem wilden ontvoeren.

'Psst,' fluistert Rifka.

'Wat?'

'Ik weet het.'

'Wat weet je?'

Meester Paul vertelt hoe meneer Heineken en zijn chauffeur in een loods werden opgesloten. Door die mannen. Ze zaten daar meer dan twintig dagen en die mannen wilden hen alleen maar vrijlaten voor heel veel geld.

'Ik weet hoe we het moeten doen,' zegt Rifka.

'Wat doen?'

'Mijn begrafenis.'

O ja. Ik had er niet meer aan gedacht. Rifka verzint zo veel dingen, en altijd weer wat nieuws. Maar die gekke begrafenis is ze dus nog niet vergeten.

'Hoe dan?' vraag ik.

Meester Paul kijkt onze kant op. 'Kunnen die snaveltjes toe als ik een interessant verhaal aan het vertellen ben?' vraagt hij.

Ik voel dat ik rood word. Rifka lacht naar de meester. Met haar lippen maakt ze een snaveltje. Het is een soort van zoenmond en die houdt ze dicht. Toe. Meester Paul moet erom grinniken.

'Wil je het weten?' vraagt Rifka.

Het is pauze. We staan maar een beetje te staan. We kijken naar de piemelpikkies. Ze zijn heel erg druk aan het voetballen. Rifka zei net nog dat ze modderfokking veel zin had om te roken, maar dat ze geen peuken had. Dat klonk stoer. Misschien rookt Rifka wel vaker. Als ik er niet bij ben. Ik kan niet roken, dus dan heeft ze niks aan mij.

'Wil je het nou weten?' vraagt Rifka.

'Wat ook alweer?'

Rifka zucht. 'Mijn begrafenis! Hoe we die gaan doen!'

Ik knik maar.

Rifka glimlacht. 'Weet je wat het is,' zegt ze. 'Je moet niet aan een

kist denken.'

'Hoe bedoel je?'

'Als je in een kist ligt, merk je niks van die hele begrafenis.'

'Ja hèhè,' zeg ik. 'Omdat je dood bent.'

'Ook als je nog leeft werkt het niet,' zegt Rifka. 'Zo'n kist is hartstikke donker, want er zit een deksel op.'

'Dus als je erbij wil zijn moet de kist leeg zijn?'

Rifka glimlacht weer. 'Dat dacht ik eerst ook,' zegt ze. 'Maar ik wist niet hoe. En net in de klas bedacht ik iets veel beters.'

3x winnen!

Wil jij een exemplaar
winnen van **Zwarte zwaan**?
Mail **vóór 22 september** naar
boeken@hoeoverleefik.nl en
maak kans op een van de drie
exemplaren die we mogen
weggeven!

'Wat dan?'

'Helemaal geen kist.'

Rifka kijkt me aan alsof ze iets geweldigs heeft verzonnen. En misschien is dat ook wel zo, maar ik snap er nog niks van. Wat is nou een begrafenis zonder kist? Oma werd gecremeerd. Dat is dat ze de kist aan het einde in een grote oven stoppen. Maar het is dus wel nog steeds met een kist. Een begrafenis zonder kist bestaat denk ik niet.

'Toch wel,' zegt Rifka.

'Hoe dan?'

'Als je lichaam is verdwenen.'

'Dat kan toch niet?'

'Wel hoor,' zegt Rifka. 'Het kan heel makkelijk. Als je verdrinkt bijvoorbeeld. En als ze je dan nooit meer terugvinden. Dat hoor je zo vaak.'

Ik denk aan de jongen uit het dorp die ze volgens Rifka uit de plas hadden gevestigd. Aan dat paarse hoofd.

'Of bij een brand in een huis,' zegt Rifka. 'Dat je dan helemaal meeverbrandt. Of als er een bom ontploft en dat de mensen die er per ongeluk bij stonden uit elkaar knallen in honderdduizend kleine stukjes.'

Ik begrijp wat Rifka bedoelt. Verdrinken, verbranden en uit elkaar knallen klinkt logisch. Dan kun je echt weg zijn.

'Maar wat ook kan,' gaat Rifka verder, 'is dat je verdwijnt en nooit meer terugkomt.'

'Hoe bedoel je?'

'Dat je vermist bent.'

'Vermist?'

Rifka knikt.

'Waar zijn die mensen dan?'

Rifka haalt haar schouders op. 'Tja,' zegt ze. 'Dat weet niemand dus. Anders zouden die vermiste mensen wel weer tevoorschijn komen.'

'Gebeurt dat nooit?'

'Soms wel.'

'En dan?'

'Heb je wel geluisterd net?' vraagt Rifka.

'Ik sta toch naast je.'

'Naar meester Paul, slome!'

Rifka zegt dat vermiste mensen meestal ontvoerd zijn. Net als Freddy Heineken.

Ik begin geloof ik te begrijpen waar ze heen wil. Maar de baas van de bierfabriek werd juist gevonden.

'Ja maar ik straks niet,' zegt Rifka.

Meisjes worden volgens haar best wel vaak ontvoerd door enge mannen.

Kinderlokkers en zo. En als die er dan geen zin meer in hebben, maken ze de vermiste meisjes dood.

Ik krijg het warm van Rifka's gepraat. Het is niet leuk wat ze zegt. Ik ben bang dat ik er eng van ga dromen, dat heb ik best vaak.

'En weet je wat ze daarna doen?' zegt Rifka. 'Daarna gooien ze die meisjes in een sloot of in een kuil of in een put. Soms worden ze daar dan gevonden. Maar soms dus ook niet.'

**LEES VERDER IN: GIDEON SAMSON, ZWARTE ZWAAN,
UITGEVERIJ LEOPOLD, € 14,95.**

